
II
ZESTOA XVI. MENDEAN
(1501-1520)

Iñaki Azkune Mendia

1. (1501-1505)

1.1. 1501. URTEA.....	5
1.1.1. Genoarrak auzitan Joan Lopez Narruondokoaren aurka	5
1.1.2. Debako elizetako apaizen eta Kontzejuaren arteko hitzarmena	6
1.1.3. Martin Atristainen testamentua.....	7
1.1.4. Azpeitiko eta Zarauzko Batzar Nagusiak, eta beste zenbait gai	8
1.2. 1502. URTEA.....	9
1.2.1. Zumaiako Kontzejuaren gastuak	9
1.2.2. Gipuzkoako Batzarrak, printzeen bidaia, etab.....	10
1.3. 1503. URTEA.....	12
1.3.1. Fernando Orexa getariarraren testamentua.....	12
1.3.2. Zumaiako Kontzejuaren gastu-banaketa	14
1.3.3. Katalina Martzana Martin Diaz Mirubikoaren aurka	15
1.3.4. Joan Perez Idiakaizkoa eta Artaunsaroe eta Barrensaroe	16
1.3.5. Gipuzkoako Batzar Nagusiak Hondarribian, eta beste zenbait gai	17
1.4. 1504. URTEA.....	18
1.4.1. Capuako gobernadore zumaiarra	18
1.4.2. Zumaiako Kontzejuaren gastuak	20
1.4.3. Bekolako Pedro Lopez eta Maria Perez Untzetakoaren ezkontza-kontratua	21
1.4.4. Martin Gartzia Lasakoaren eta anai-arreben tutoreak	25
1.4.5. Gipuzkoako Batzar Nagusiak, Isabel Katolikoaren heriotza, etab.....	26
1.5. 1505. URTEA.....	28
1.5.1. Pedro Lopez Altzolaraskoa eta emaztea Beltran eta Katalina Orexaren aurka	28
1.5.2. Zumaia, Aizarnazabal eta Oikiaren gastu-banaketa	35
1.5.3. Joan Fernandez Dornutegikoa eta Martin Otxoa Artazubiagakoa zordun...36	
1.5.4. Beduako Martin Santxez Martzanakoa Joan Irureren hartzekodun	38
1.5.5. Aizarnazabalgo Atristaingo tutoreen ordainagiria	39
1.5.6. Joan Perez Idiakaizkoak erositako bi lursail	40
1.5.7. Tolosako eta Basarteko Batzarrak, etab.....	41
1.6. LEHEN KAPITULUKO OHARRAK	43

2. (1506-1510)

2.1. 1506. URTEA.....	47
2.1.1. Pedro Lopez Altzolaraskoaren emaztearen dotea.....	47
2.1.2. Martin Otxoa Artazubiagakoa Santxa Migelez Atxagakoarekin auzitan	50
2.1.3. Zumaiako gastuen banaketa	55
2.1.4. Joan Perez Idiakaizkoa lur-erosle eta merkatari	56
2.1.5. Zabaleta baserriko mugak eta Txiribogako prestazioa.....	59

2.1.6. Gipuzkoako Batzar Nagusiak, errege-agiriak, etab.....	59
2.2. 1507. URTEA.....	60
2.2.1. Pero Lopez Altzolaraskoa emazte Mariarekin Katalina Orexaren aurka, etab.....	60
2.2.2. Zumaiako Kontzejuak egindako gastuen banaketa	62
2.2.3. Fernando Arreitzak Urbietan zuen errotaren presa botatzeagatik auzia....	64
2.2.4. Martin Otxoa Artazubiagakoaren eta Santxa Migelezen auziaren jarraipena	65
2.2.5. Jakobo Ipintzak Napolin egindako testamentua	66
2.2.6. Joan Perez Idiakaizkoa Sastarrain aldeko sagasti eta intxaurdien erosle	67
2.2.7. Joan Perez Idiakaizkoa Irlandako legatzagatik auzitan Joan Lopez Agirrekoarekin.....	67
2.2.8. Gipuzkoako Batzarrak, errege-gutunak, etab.....	76
2.3. 1508. URTEA.....	77
2.3.1. Liliko jauna eta Irlandako legatzen auziaren jarraipena.....	77
2.3.2. Joan Beltran IV.a Iraetaren pribilegioen berrespena.....	79
2.3.3. Bekolako Maria Perez Untzetakoaren auziaren jarraipena	79
2.3.4. Zestoako Domingo Pagineoren alarguna eta seme-alabak.....	82
2.3.5. Sebastian Artazubiaga zestoarraren bi auzi azpeitiarrekin	82
2.3.6. Zestoako Martin Otxoa Artazubiagakoaren Aiako zordunak	84
2.3.7. Getariako Batzar Nagusiak, errege-gutunak, etab.....	85
2.4. 1509. URTEA.....	86
2.4.1. Joan Lopez Agirrekoaren azken berriak Irlandako legatzen auziari buruz .	86
2.4.2. Maria Perez Untzetakoaren auziaren amaiera eta Bekolako Joan Lopezzen testamentua	88
2.4.3. Aiako Arrazubia eta Martin Otxoa Artazubiagakoa auziaren amaieran	90
2.4.4. Zumaiako Joan, Joan Ruiz eta Joan Lopez Arteagakoaren ondasun-kudeaketa	91
2.4.5. Zestoako Domingo Arronaren eta Joan Otxoa Gorosarrikoaren kontratuak	92
2.4.6. Zumaiako Kontzejuaren gastu-banaketa	93
2.4.7. Gipuzkoako Batzar Nagusiak Zestoa eta Seguran, alkabalak, etab.....	94
2.5. 1510. URTEA.....	96
2.5.1. Pero Lopez Altzolaraskoaren ahalordea eta emaztearen dotea.....	96
2.5.2. Arrazubiko auzien konponbidea	97
2.5.3. Zumaiako Kontzejuaren gastuak	98
2.5.4. Martin Gartzia Lasaokoa eta Maria Ibañez arrebaren dotea	99
2.5.5. Altzolarats jauregiko Ana Arretxeren testamentua eta Domingo Arronaren erosketak.....	99
2.5.6. Irlandako arrantza, eta Iraetako zubia	101
2.5.7. Azpeitiko eta Usarragako Batzarrak, mairu eta juduak, etab.	101
2.6. BIGARREN KAPITULUKO OHARRAK.....	103

3. (1511-1515)	
3.1. 1511. URTEA	107
3.1.1. Nafarroako Lantzelotek egindako agiriaren kopia ateratzen	107
3.1.2. Zestoako Beltran Iraeta eta Azpeitiko Joan Mendizabal auzitan arrantzagatik	107
3.1.3. Iraetan zubi berria egin nahian	110
3.1.4. Zestoako zapatariak eta herriko ofizioak	110
3.1.5. Altzolarats jauregiko Domingo Arrona lursailaren erosle Indagaraten	111
3.1.6. Maria Lopez Elorriagakoa Pedro Baltzolarek aurka Paginogatik	111
3.1.7. Zumaiako Udalaren gastuak	113
3.1.8. Maria Anton eta Katalina Indo ama Maria Joangoren aurka	114
3.1.9. Esteban Akertza, Gipuzkoako Batzarrak, Ordenantzak, gerra, etab.	115
3.2. 1512. URTEA	117
3.2.1. Arrantzagatik Beltran Iraetak Joan Mendizabalekin zuen auziaren jarraipena	117
3.2.2. Zumaiako Joan Arteagaren eta anaien ondasunen kudeaketa	119
3.2.3. Maria Joango Ausoroetxea Indo baserriko bere alaben aurkako auzian	120
3.2.4. Zornotza baserriaren salerosketa eta Pedro Lopez Altzolaraskoaren testamentua	122
3.2.5. Joan Perez Idiakaizkoa merkatari eta Kontzejuko eskribau	124
3.2.6. Zumaiako Kontzejuaren gastuak	126
3.2.7. Zestoako Kontzejuak gerrara bidalitako soldaduak	128
3.2.8. Nafarroako gerra eta konkista	128
3.2.9. Gipuzkoako Batzarrak, errege-gutunak, etab.	129
3.3. 1513. URTEA	130
3.3.1. Maria Joango Ausoroetxearen auziaren jarraipena	130
3.3.2. Zumaiako Kontzejuaren gastu-banaketa	135
3.3.3. Jakobo Ipintza zenaren emaztearen ordainketa, eta Muskizko burdin mea	136
3.3.4. Maria Perez Untzetakoak Joan Martinez Ibarbiakoari emandako ordainagiria	137
3.3.5. Zornotza eta Pagaldazuri baserrien eta lursail baten salmenta	137
3.3.6. Maria Fernandez Etxeberrikoa eta Etxeandia	138
3.3.7. Beltran Iraeta eta Joan Mendizabal Valladoliden auzitan	139
3.3.8. Martin Otxoa Artazubiagakoa eta Joan Ruiz eta Joan Lopez anaia zumaiarrak	140
3.3.9. Iraetako hamarrenak eta Andaluziako gariak	141
3.3.10. Gipuzkoako Batzarrak, errege-gutunak, Gipuzkoako armatarria, etab.	141
3.4. 1514. URTEA	143
3.4.1. Maria Joango Ausoroetxea bere seme-alabekin auzitan	143
3.4.2. Martin Olaskoaga Saroerberriko jernalen eske Domingo Arronari	148
3.4.3. Martin Otxoa Artazubiagakoa Joan Ruiz eta Joan Lopez zumaiarrekin auzitan	156

3.4.4. Joan Otxoa Gorosarrikoaren, Zestoako apaizen eta Maria Nikolasen ahalordeak.....	157
3.4.5. Teresa Liliren dohaintza, Martin Artzuriagaren mandoa, eta Maria Baltzolaren dotea	158
3.4.6. Bataioengatiko auziak	159
3.4.7. Urbietako lurak Zestoako Kontzejuarentzat	160
3.4.8. Gipuzkoako Batzar Nagusiak eta Bereziak, alkabalak, errege-gutunak, etab.	160
3.5. 1515. URTEA.....	162
3.5.1. Maria Joango Ausoroetxea eta Indoko ondasunen auziaren jarraipena.....	162
3.5.2. Martin Otxoa Artazubiagakoa eta Juan Ruiz eta Joan Lopezen arteko auziaren jarraipena	163
3.5.3. Zumaiako Kontzejuaren gastuak	166
3.5.4. Domingo Arrona, Saroeberri baserria eta Maria Arronaren bataioa	166
3.5.5. Ganadu-tratua Zestoa, ahalorde-agiriak eta ezkontza-kontratua	168
3.5.6. Iraetako Maria Otxoa Likonakoa Zestoako Kontzejuko bidez jabeturik	170
3.5.7. Joan Atristain Aizarnazabalgo Atristaingo ondasunen eske	171
3.5.8. Maria Beltran Gebararen ondasunak, Joan Alos Amilibikoarenak, etab. .	171
3.5.9. Joan, Joan Ruiz eta Joan Lopez Arteagakoa anaiek tutoreekin zuten auziaren amaiera	172
3.5.10. Gipuzkoako Batzar Nagusiak eta Bereziak, korrejidoreak, errege-gutunak, etab.	173
3.6. HIRUGARREN KAPITULUKO OHARRAK.....	176
4. (1516. urtea)	
4.1. Altzolarats jauregiko Domingo Arronaren agiriak	181
4.2. Blas Lasao jostunaren eta Martin Gartzia Lasaokoaren agiriak.....	186
4.3. Zestoako Artazubiaga familiakoen kontratuak.....	188
4.4. Joan Atristainek Joan Etxabe eta lagunuen aurka zuen auziaren jarraipena	191
4.4.1. Joan Atristainen lekukoak eta galde-erantzunak	194
4.4.2. Joan Etxaberen lekukoak eta galde-erantzunak.....	200
4.5. Baltzola familiakoen kontratuak	205
4.6. Zestoako Joan Martinez Amilibikoaren kontratuak	206
4.7. Zumaiako elizako erretorea, eta Kontzejuaren diru-kontuak	208
4.8. Bekolakoen kontratuak eta auzia	210
4.9. Liliko jauna Olazabalgo lurak erosten	211
4.10. Aizarnako Etxeberri eta Maria Fernandez Etxeberrikoa	212
4.11. Domingo Arretxe, Domingo Artiga eta Domingo Lizarraratsen agiriak.....	214
4.12. Blas Artazubiagak zestoarentzat idatzitako agiriak	215
4.13. Blas Artazubiagaren beste zenbait agiri	218
4.14. Zestoako Kontzejuaren erabakiak, etab.	220
4.15. Iraetako bidearen jabetza, eta Maria Joango Ausoroetxearen auzia.....	224
4.16. Joan, Joan Ruiz eta Joan Lopez Arteagakoa anaiek tutoreekin izandako auziaren ondorioak.....	225

4.17. Gipuzkoako Batzarrak eta Nafarroako gerra.....	227
4.18. LAUGARREN KAPITULUKO OHARRAK.....	230
5. (1517. urtea)	
5.1. Altzolarats jauregiko Domingo Arronaren eta Grazia Arronaren agiriak	233
5.2. Zestoako Artazubiaga familiako en agiriak.....	237
5.3. Joan Martinez Amilibikoaren kontratuak.....	242
5.4. Martin Ondalderen eta Joan Aizarnaren agiriak.....	242
5.5. Blas Artazubiaga eskribauak egindako hainbat agiri	244
5.6. Maria Joango Ausoroetxearen auziaren amaiera, etab.....	249
5.7. Zestoako Kontzeju-etxeako agirien inbentarioa	250
5.8. Aizarnazabalgo Joan Atristainen Joan Etxabe eta lagunuen aurkako auzia	252
5.9. Zumaiako Kontzejuak Aizarnazabal eta Oikiakoekin zuen auziaren jarraipena	252
5.10. Gipuzkoako Batzarrak, Ahaide Nagusiak, igorpen-alkatea, etab.....	256
5.11. BOSGARREN KAPITULUKO OHARRAK	258
6. (1518-1520)	
6.1. 1518. URTEA.....	261
6.1.1. Zumaiako Kontzejuak Aizarnazabal eta Oikiakoekin zuen auziaren epaia	261
6.1.2. Kortazar, Armendi eta Arrona etxearen ezkontza-kontratuak	262
6.1.3. Liliko Joan Perez Idiakaizkoa jaunaren testamentua, etab.....	264
6.1.4. Zestoako Batzar Nagusiak.....	266
6.1.5. Gipuzkoako gainerako Batzarrak, etab.....	267
6.2. 1519. URTEA.....	269
6.2.1. Zumaiako Kontzejuak Aizarnazabal eta Oikiakoekin zuen auzia Kantzelaritzan.....	269
6.2.2. Joan Arreitza, Pedro Aizarnatea eta Martin Otxoa Artazubiagakoaren agiriak	269
6.2.3. Zestoako Kontzeju-etxea berritzea eta Liliko semeen seniparteak	270
6.2.4. Altzolarats jauregiko burdinolaren errentamendua, etab.....	271
6.2.5. Gipuzkoako Batzar Nagusiak, Ordenantzak, etab.....	272
6.3. 1520. URTEA	273
6.3.1. Joan Perez Idiakaitz-Liliren agiriak.....	273
6.3.2. Beltran Iraetaren eta Joan Beltran Iraetaren agiriak	275
6.3.3. Artazubiagatarren agiriak	277
6.3.4. Altzolarats jauregiko Juliana Gebararen eta Ana Arretxeren agiriak	278
6.3.5. Zestoako bi ezkontza-kontratu, etab.....	280
6.3.6. Maria Joango Artigaren eta Katalina Arberen testamentuak.....	281
6.3.7. Zumaiako Kontzejuaren bilera eta Zestoakoarena	282
6.3.8. Joan Martinez Ibañetakoaren, Joan Otxoa Gorosarrikoaren eta abarren agiriak.....	284
6.3.9. Gipuzkoako Batzarrak, komuneroen altxamendua, etab.....	288
6.4. SEIGARREN KAPITULUKO OHARRAK.....	291

AGIRITEGIA

1501-1505 bitarteko agiriak [XVI. m. (01) 1] - [XVI. m. (05) 6]	295
1506-1510 bitarteko agiriak [XVI. m. (06) 1] - [XVI. m. (10) 11].....	415
1511-1515 bitarteko agiriak [XVI. m. (11) 1] - [XVI. m. (15) 17].....	767
1516. urteko agiriak [XVI. m. (16) 1] - [XVI. m. (16) 87].....	1089
1517. urteko agiriak [XVI. m. (17) 1] - [XVI. m. (17) 52].....	1273
1518-1520 bitarteko agiriak [XVI. m. (18) 1] - [XVI. m. (20) 37]	1491

ERANSKINAK

ZESTOAKO ALKATEAK XVI. MENDEAN (1501-1520)	1623
II ZESTOA XVI. MENDEAN (1501-1520) IRUDIEN OINAK	1627

BESTE ZENBAIT AURKIBIDE

GAIKAKO AURKIBIDEA	1637
AURKIBIDE ONOMASTIKOA	1659